

thi ellers udsættes Staderne for heftige Anfald af Rovbier. Honningen bør derfor fra Slutningen af August af kun udtages tidligt om Morgenens og seent om Aftenen, eller naar Luften er paafaldende kjølig, og Arbeidet derved maa udføres hurtigt.

Slutteligen gjøres opmærksom paa, at det vilde være glædeligt og interessant, om flere Vie=Avlere, som nu have antaget Dzierzons forbedrede Methode, bekjendtgjorde deres Erfaringer, ligesom herved er skeet fra min Side, — samt at det skulde være mig kjær, om flere Tidsskrifter vilde optage, hvad jeg her har meddeelt.

II.

Beretning til det Kongelige Landhuusholdningselskab fra Landinspecteur, Lieutenant Lh. Thorson paa Halde Theilgaard ved Viborg.

Det tidlige Foraar i 1858 var en Blanding af varme og kolde Dage; Mai var kold, Juni varm indtil midt i Maaneden, derpaa kold; den øvrige Deel af Sommeren var varm og tør, og Frostens kom tidligt iaar. Disse Veirforhold i den forløbne Sommer have havt følgende Indflydelse paa Aaret, som Vieaar betragtet:

Da Bierne fra Sommeren 1857 vare vel forsynede med Honningsforraad, blev der i den forløbne Vinter ikke Tale om Mangel; heller ikke har Kulden været saa streng, at den i nogen Henseende har skadet Bierne. Det var saaledes hos os i Jylland ikke almindeligt, at Staderne havde opbrugt Forraadet i Foraaret 1858, men vel indtraadte ved flere Stader en anden Ulempe. Den foregaaende tørre Sommer havde vel leveret megen Honning, men denne var ikke uden Tendents til Forjufkring, noget, der hovedsagelig bemærkes efter tørre

Sommere. Vinteren gif (dog ikke uden enkelte Undtagelser fra Reglen) temmelig godt hen; men i April begyndte med Inglenes Tiltagen den forsuffrede Honning i mange Stader at fordre Vand udenfra for at opløses. Marts, April og Mai tiltager Inglingen, Bierne behøve mere Foder til Larverne og Barmen i Staderne tiltager i samme Forhold som Befolkningen. Da Veiret, som var variabelt, ofte tillod Bierne at hente Vand i det Frie ved en Temperatur af 6° R. udenfor Stedet, var Dødeligheden iaar paa Grund af „Steenhonning“ just ikke betydelig.

Inglingen gif temmelig jævnt fremad indtil Juni, da Barmen indfandt sig, og den voxede betydeligt fra den 1ste Juni til midt i denne Maaned. Mange stærke Stader begyndte at sætte ud og enkelte Sværme faldt. De allerfleste nogenlunde stærke Stader begyndte at ansætte Biserceller, og Biserne besatte dem i Reglen. Alt tegnede til at Sværmene iaar vilde falde sidst i Juni, hvilket idetmindste i Hedeegnene er tidligt; men Sagen forandrede sig. Fra Midten af Juni vare disse Udsigter forbi. En skarp Bestevind, der ofte sprang om til Nordvest, blæste fra Midten til Slutningen af denne Maaned med Kulde. De endnu ikke affærmede Stader — den langt større Deel — kastede al Droneinglen ud af Staderne, og efter dem fulgte den allerede forpuppede Biserengel. Disse Tegn til at Sværmningen var udsat paa ubestemt Tid, vare just ikke glædelige for „Bieavleren“; de „Bieholdere“, jeg talte med, havde slet ikke mærket noget dertil, saalidt agte de i Reglen paa hvad der foregaaer i Staderne. Imidlertid fortsattes med Arbeidsbieinglen, og Staderne bleve saa fulde af Bier, at disse i de første varme Dage af Juli i store Mængder lagde sig udenpaa og under Kuberne af Mangel paa Plads, og selv i temmelig kolde Nætter maatte mange Bier overnatte i det Frie. Med den tiltagende Varme tiltog ogsaa Tørken og med denne Biernes Mængde, medens der kun blev lidt at indbære. Mod Midten af Juli var igjen Droneinglen temmelig fremrykket, Sværmeceller vare igjen byggede og Bi-

ferne bejatte dem. Fra Midten til Slutningen af denne Maaned faldt den største Deel baade af Forsværmene og Efter-
sværmene, og de første vare meget folkerige; jeg veiede flere
Forsværmene paa 4 Pd. og derover. Sværmingen forfattes dog
ind i August, og enkelte faldt endnu midt i denne Maaned.
Efter den 16de August faldt ingen Sværm paa min Bistand,
og det er mig ikke bekjendt, at der iaar nogetsteds er faldet
Sværmene efter denne Tid; hvilket vel hovedsagelig maa finde
sin Forklaring i Torken. I de Egne af Jylland, hvor Bierne
ikke have kunnet naae Boghveden og Lyngen, maa Sommeren,
saavidt mig er bekjendt, ansees for ualmindelig slet. I Juni
Maaned samlede Bierne i de bedre Egne temmelig megen
Honning af Skov og Klover (Hvidklover), hvilket foranledigede
en stærkere Yngelproduktion, og paa flere Steder skaffede endeel
Sværmene. Men da nu Torken tilintetgjorde Honningkilderne i
Juli, og disse Egne, som bekjendt ikke frembringe nogen be-
tydelig Honningmængde i Efterommeren, bleve Resultaterne
kun meget slette. Flere Sværmene døde i August ganske bort
af Mangel, og mange gamle Stader ere traadte ind i Vinter-
ren med kun faa Pund Honning, saa de bedre Egne i Jyl-
land have ikke for Vieavlen været gode iaar.

I Hedeegnene stillede Sagerne sig heldigere. Efter den
slette Forsommer naaede vi endelig Boghvedens Blomstrings-
tid, og endskjøndt Torken ogsaa borttørrede endeel af denne
Plantes Honning, samlede dog saavel de gamle Stader som
Sværmene i Reglen et tilstrækkeligt Vinterforraad fra denne
Plante. Endskjøndt ældre Folk paaftaae, at de ikke have op-
levet en saa slet Hedeblomstring som den, denne Sommer har
opviist, have Bierne af Lyngen indbaaret endeel Honning,
og folkestærke Stader, der ret kunde benytte de beleiligste Vie-
blikke, have endog gaaet ind i Vinteren med 80 til 100 Pd.
Honning. I de jydskke Hedeegne har altsaa Honningmængden
iaar været temmelig betydelig, om end Sværmene ere faldne
sparsomt. Mange gode gamle Stader gave kun een Sværm,
enkelte gave to, men tre hørte iaar til Sjeldenhederne. Jeg

veed kun eet Exempel paa, at eet Stade har leveret 4 Sværme, og deraf var da den ene en Jomfrusforværm. Jeg tilskriver den i den sidste halve Juni indtraadte Kulde Grunden til, at der i Forstningen af Juli faldt ikke faa Sangerforværm, der ellers høre til Sjeldenhederne. Formodentlig vil Foraaret bringe os megen Vandnød, da Honningen ogsaa iaar forstørstedelen er indbaaren i meget tørt Veir. Det er meget beklageligt, at Almuen endnu trindt om er uvidende om, at den saakaldte „Død af Steenhonning“ kan holdes borte ved itide at ræffe Bierne den fornødne Vandmængde til den forfukkede Honnings Opløsning. Smaa Oplysninger af denne Art, udbredte blandt Almuen gjennem de nu næsten overalt paa Landet læste Provindsaviser, vilde i mangt et Foraar gjøre Landet hundrede Tusinde Daler rigere. Ved smaa Opoffrelser kunde i mange Aaringer 10,000 Biestadens Liv spares, ikke at tale om den umaadelige Mængde Bier, der hvert Efteraar med Billie dræbes; vi staae endnu paa det allerlaveste Trin, idet Træet omhugges for at hofte dets Frugter.

Paa Dorne, hvor Jordbunden jo i Reglen bedre holder paa Fugtigheden end i Jylland, lader det til at Honningsproduktionen har været temmelig betydelig iaar, hvorimod kun faa Sværme ere faldne, der dog igjen have været ualmindelig store. Det er mig bekjendt, at Hr. Jægermester Brun har indgivet en Beretning om Bieavl for Dornes Bedkommende, og jeg skal derfor ikke udtale mig nærmere derom.

Priserne paa Honning i større Partier have iaar varieret mellem 15 og 20 p , en detail forhandles den til 32 à 40 p ; Priserne paa guult Vox, prima Vare, have iaar været temmelig gode. I Kjøbenhavn er betalt fra 68 til 72 p , alt pr. dansk Pund. Saavidt mig bekjendt, ere ikke store Partier udforte, men meget er forbrugt til slet Mjød. I Jylland har Prisen paa Bøndervarer, Honning, Vox og Bier majet sammen, varieret mellem 48 og 72 p pr. Kande à 4 Potter. Det er mig bekjendt, at Bønderne meget ofte bruge Messing- og Kobberkar til at opbevare Honningen i, indtil den kan affendes

til Mjødblanderne, og jeg veed mange Exempler paa, at disse Kar, naar Bonden bringer sin Honning deri, have været ganske grønne af Jær. Det er min Overbeviisning, at det ikke vil være uhensigtsmæssigt at gjøre det høie Selskab opmærksomt paa denne Omstændighed, eftersom denne Skjodesløshed eller rettere Uvidenhed hos Almuen vist ofte har bevirket og bevirker, at den af Honningen producerede Mjød, istedetfor at være en styrkende og sund Drik, bliver til en Gift. Meget ofte faaer man ondt efterat have nydt af den af de jydskke Kromænd til-lavede Mjød. Muligviis turde Selskabet ved en eller anden Leilighed finde det passende at gjøre Landbefolkningen opmærksom paa denne Omstændighed, og haaber jeg, at man ikke vil tage mig ilde op at jeg i det Almindeliges Interessse har for-ladt min Aarsberetning et Dieblik for at henlede Opmærksomheden paa en Gjenstand, der kanskee ikke turde være ganske uvigtig.

Efter en Reise i Tydskland i Sommeren 1857 vendte jeg i August Maaned s. A. tilbage til Danmark og indgav en Beretning om Resultaterne af min Reise til Selskabet*). I Efteraaret 1857 gennemreiste jeg derpaa Jylland, forstørstedelen tilføds, for at undersøge de forskjellige Egne, som Vie-Egne betragtede. Det var især den jydskke Høideryg, der tiltalte mig som meest passende for en større Vie-Industri paa Grund af Afvevlingen mellem dyrket Jord og Hedestærkninger. Endskjondt det forekom mig, at Silkeborgegnen maatte være den fortrinligste for et Anlæg, saae jeg mig dog nødt til at bestemme mig for Viborgeggen, da ingen Bistader vare tilfals i Omegnen af Silkeborg. Silkeborgegnen frembyder til enhver Tid af Sommeren rigelig Næring for Bierne. Om Foraaret blomstre Engene og Skovbunden, længere hen Blaabærbusken, der igjen afløses af de blomstrende Skovtræer; endelig giver

*) Findes i dette Tidsskrifts 5te B. 4de H., S. 289, o. f.

Boghveden og den i stor Mængde forekommende Lyng Bierne nok at bestille til langt ind i Efteraaret. Eggen var altsaa en rigtig Bieegn; men ved Siden af denne Overflodighed optraadte Uvidenhed og Fordomme i Henseende til Biernes Behandling. Bieboligerne vare i høi Grad slet forarbejdede og Kuberne stode mange Steder saagodtsom fuldkommen prisgivne Bind og Veir. Levende Bier kunde slet ikke faaes tilkjøbs, da man frygtede for, at Sælgeren med sine Bier tillige solgte sit Held til for Fremtiden at drive Bieholderi. Samme Efteraar fandt jeg i Nærheden af Viborg et Sted, der egnede sig ret godt for en Bie-Industri, hvorpaa jeg der i Eggen opkjøbte 125 Biestadler, der bleve anbragte i en Have i Viborg til Overvintring. Men ogsaa i Viborgeggen var Fordommen mod at handle med levende Bier betydelig; jeg mødte overalt Banskkeligheder, og det var kun med Møie jeg samlede dette Antal. Dog, det værste var, at Bonden i Reglen kun solgte mig de Stadler, han havde bestemt til at tilintetgjøres, og som han meente vare enten for gamle eller for fattige paa Honning. Jeg maatte altsaa indrette mig en Biestand af de Biestadler Bønderne ansaae for casjable. Deraf fremgaaer, at min Biestand dengang kun var maadelig og lovede kun lidt. I November s. A. nødtes jeg af Forretninger til at begive mig til Hovedstaden; mit Haab om snart at kunne vende tilbage til Jylland skuffedes, og jeg gjensaae ikke min Biestand før Mai 1858. Enhver, der kjender lidt til Bier, veed, at Foraaret hovedsagelig er den Tid, da en omhyggelig Pleie er fornøden; men mine Bier gif fra Vinteren ind i Foraaret ganske overladte til sig selv. I April begyndte ogsaa paa min Biestand at vise sig Bandmangel, og jeg maatte ved min Ankomst beklage Tabet af mangt et Bistade, da ogsaa adskillige Stadler vare fattige Estersværme fra 1857, der forstørstedelen døde af Mangel i Foraaret 1858. Allerede i Marts fløi mine Bier ud, og allerede da skulde Stadlerne have været rensede og efterseet, og fra den Tid pleiede; men jeg havde ikke turdet betroe dette Arbejde til ganske Uvidende, og nogen Biekyndig sandtes ikke paa

Stedet. Efterat have forenet nogle svage Stader med hinanden, var min Biestand i Foraaret 1858 reduceret til 80 Stader, hvoraf en stor Deel havde gammelt, sort Bøx. I Mai saae jeg mig derfor nødt til, hos størstedelen af Staderne at udfkjære endeel af de forældede Tavler, for at Bierne kunde skaffe sig friskt, ungt Bøx, hvori Ynglen trives bedst, og først i Juni flyttede jeg alle disse Stader ud til min nuværende Biestation $\frac{3}{4}$ Miil fra Viborg.

Allerede i Mai havde jeg opstillet flere „Schiracste“ Yngelsværmene, der alle havde god Fremgang og i Sommerens Løb leverede mig en betydelig Mængde frugtbare Dronninger. Jeg lod aldrig disse Yngelsværmene blive til stærke Folk, men saasnart en frugtbar Dronning fandtes deri, borttog jeg den, for at bruge den til Dannelsen af en ny Sværm. En eneste lille Kasse paa 4 Tavler gav mig i Sommer 5 frugtbare Bifere, foruden en stor Mængde ufrugtbare. Saadanne smaa Dronningefabrikker ere aldeles nødvendige paa en rationelt behandlet Biestand, og de forrente sig ganske enormt, da man regner en frugtbar Dronning lig $\frac{1}{2}$ Sværms Værdi i den Tid, da Sværme kunne dannes. I Juni Maaned opstillede jeg en stor Mængde Dzierzonkasser, som jeg i Juli forstørstedelen besatte med Sværme og Tromlinger. Da Veiret i Juli begyndte at vise Tegns til stadig Varme, og Bierne laae i store Mængder udenpaa Kuberne, begyndte jeg at skaffe Sværmene tilveie ved at tromme dem ud. Endeel af disse Tromlinger forte jeg over til et grundmuret Huus, jeg har opført $\frac{1}{4}$ Miil Vest for Viborg, og den største Deel satte jeg paa Moderstadets halve Plads. Nogle Tromlinger, som jeg gjorde først paa Eftermiddagen under Biernes stærkeste Flugt og Forspil, satte jeg paa vilkaarlige Pladse paa Biestanden, og selv disse trivedes godt ved Hjælp af Foder, som jeg i de første Dage rakte dem. I Juli Maaned erholdt jeg saaledes daglig Sværme, Tromlinger og Aflæggere. Antallet af de sidste var dog ikke stort, da jeg nødvendig vilde svække de Biefolk, der efterhaanden vare blevne dzierzoniserede. Ved Tillægget af Tromlinger kan jeg ikke nok

anbefale et Forraad af modne Biserceller. Næsten alle de af-trommede Stader forsynede jeg med modne Biserceller, hvoraf da Stedet hurtigt fik en Dronning igjen. De enkelte Stader, som jeg forsøgsviis ikke forsynede med Biserceller, viste sig i Reglen om kort Tid viserløse. Det var kun ganske enkelte af-trommede Stader, der ansatte Biserceller og selv skaffede sig en ung Biser. Dette ligger kanske tildeels i, at Sværmelysten i den sidste Halvdeel af Juni var bleven affjølet og havde tillige affjølet Biernes Interesse for Biserceller, hvoraf de selv havde tilintetgjort en Mængde i Juni Maaned. De Tromlinger, jeg gjorde i sidste Halvdeel af Juli, trivedes ogsaa godt, og da Moderstaden i Reglen paa den Tid var paany forsynet med Biserceller, behøvede det sjældent Hjælp i saa Henseende.

Daglig haabende paa Regn og med denne paa Frugtbarhed og Honning, idet Boghvedens og Lyngens Blomstring forestod, undlod jeg ikke at vedblive med Formeringen af Staderne ved Kunst, saa at Biestanden i Slutningen af August var paa circa 270 Stader. Men da Regnen udeblev og Lyngen antog et brunrodt Skjær istedetfor et hvidligt, og Bierne kun sparsomt fløi til Hederne, troede jeg det klogest ikke at stole paa de sildigste Afslæggere, hvorfor jeg igjen begyndte at forene de mindre Biesteder med hinanden to og to, hvorved jeg stedse beholdt den yngste Dronning. Ved denne tilbagegaaende Bevægelse, som jeg blev tvungen til af den vedvarende Tørke, reduceredes Biestanden igjen til circa 220 Stader, der alle vare stærke og kraftige. Da Esteraaret kom, og Bønderne begyndte at slagte deres Stader, gjorde jeg en Rundreise i Omegnen af Viborg for at tilkjøbe mig nogle af disse til Undergang bestemte Stader og overvintre dem. Paa denne Maade skaffede jeg min Biebestand igjen op til hvad den havde været: 270 Stader, som jeg overvintret, uden at jeg medregner nogle Smaastader, som overvintres for at conservere Biserne. Størstedelen af disse Stader ere dog endnu i de gammeldags Kuber, da jeg med alle Anstrængelser ikke var istand til at producere „Dzierzonkasser“ nok til alle disse nye Sværme. Den kom-

mende Sommer haaber jeg skal bringe mig et Skridt fremad igjen, medens jeg i Vinter lader forfærdige en stor Mængde Kasser, saamegetmere som jeg har modtaget mange Bestillinger paa saadanne. For Fremtiden har jeg ifinde at bruge lutter Straakasser, som forfærdiges med stor Lethed paa smaa Maskiner af Træ. Min Honningproduktion for iaar anslaaer jeg til 2500 Pd., og 250 Pd. Bøx; circa 500 Potter Mjød ere ogsaa producerede. Saalænge man arbejder hen til at udvide sit Stadeantal og dzierzonisere sine Stader, ere dog Udgifterne ikke heller ubetydelige ved saa store Biestande, som den, jeg besidder.

Mit grundmurede Biehuus, som er beliggende $\frac{1}{4}$ Miil Vest for Viborg, omtrent 1 Miil fra min Bolig, er indrettet til 42 Biefolk. Bierne boe i selve Muren i murede Rum af ubrændt Leer og have Flugt ud igjennem Huller i Muren til alle Sider. Jeg skal senere indsende til Selskabet en nøiagtig Tegning over dette Huus. Her skal jeg indskrænke mig til at bemærke, at de deri indsatte Sværme isommer trivedes ganske fortrinligt i disse Leerhuse. Hele Bygningen indtager neppe 25 □ Alen Grund, og med største Lethed kan den forstøres ved at paasætte en Etage til; den vil da blive til 56 Sværme. Hele Bygningen har kostet mig noget over 200 Rdl., naar jeg medregner Kjørsel, Leer, Sand, Straa etc., hvilket jeg Alt har maattet kjøbe dyrt. En Grundeier vil kunne bygge en saadan Bygning over 100 pCt. billigere. Grevinde Frys til Frysensborg, der allerede har gjort ikke saa Dp-offrelser i Retning af Bieavlens Fremme, lader i Vinter bygge et lignende grundmuret Biehuus, hvoraf jeg, med hendes Naades Tilladelse, skal indsende en Tegning. Der findes allerede en ikke ubetydelig Biestand paa Grevskabet, hvoraf en stor Deel er dzierzoniseret og Resten forhaabentlig vil blive det i den tilstundende Sommer. Denne Biestand paa Grevskabet Frysensborg turde blive af stor Vigtighed for Bieavlens Opkomst her i Landet, da den paa Grund af den høie Besidderindes Interesse for Sagen vil blive bekendt i en vid Omkreds og besøgt

af en stor Mængde af Landets meest formaaende Personligheder. Grevinden har overdraget mig det behagelige Hverv at hjælpe de paa Grevskabet ansatte Mænd, som beskæftige sig med Vieavl, med Raad og Daad. Af disse Mænd troer jeg at burde anføre Hr. Gartner Koch, som i Haven paa selve Gaarden Frysenborg har i den forløbne Sommer med megen Iver arbejdet hen til at sætte sig ind i den forbedrede Methode. Hr. Koch har passet en ikke ubetydelig Deel Dzierzonstader i Trækasser og har, saavidt jeg erindrer, for Diebliffet en Viestand paa 48 Stader at passe. Det er et godt Varsel for Vieavlens Opkomst, at den høie Besidderinde af disse Viestande stadig er betænkt paa at simplificere Dzierzonstaden og gjøre det tilgjængeligt for den fattige Mand, da det vel hovedsageligt vil blive et billigt Dzierzonstade, der vil kunne finde Udbredelse blandt Almuen.
